

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
अधिकृत नवौं तह, नायब निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- (क) प्रस्तुतीकरण सक्षमता परीक्षण (Presentation Skill Test) पूर्णाङ्क :- २०
 (ख) अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :- ३०

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	व्यवस्थापन	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक) २ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधान)	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक) २ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधान)	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : प्रस्तुतीकरण र अन्तर्वार्ता :

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	
(क) प्रस्तुतीकरण (तयारी)	२०	तयारी १ घण्टा प्रस्तुतीकरण २५ मिनेट	१ घण्टा २५ मिनेट
(ख) अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक	२० मिनेट

द्रष्टव्य ::

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरणमा लिखित परीक्षा तथा द्वितीय चरणमा प्रस्तुतीकरण र अन्तर्वार्ता परीक्षा गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं

अधिकृत नवौं तह, नायव निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

६. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका परीक्षार्थीलाई मात्र द्वितीयचरणको प्रस्तुतिकरण र अन्तर्वार्तामा सहभागी गराईने छ ।
७. द्वितीय चरणको प्रस्तुतिकरणका लागि उम्मेदवारलाई कुनै तथ्यपरक विषयवस्तु / परिघटना / योजनाको ८०० देखि १००० शब्दका पृष्ठभूमी (पृष्ठभूमीमा कानूनी विषयवस्तु राख्ने भए उक्त विषयहरु सन्दर्भ सामाग्री सहित उल्लेख गरी दिनुपर्नेछ ।) दिई केही सोधिनेछ र सो सम्बन्धमा उम्मेदवारले आफ्नो प्रस्तुतिकरण तयार गर्नुपर्नेछ ।

प्रथम पत्र :- प्रशासन र व्यवस्थापन

खण्ड (क) :- (५० अङ्क)

१. **संविधान र सरकार** २० अङ्क
- १.१ नेपालको संवैधानिक विकास र वर्तमान संविधान
१.२ नेपालको संघिय शासन व्यवस्था
१.३ सरकारको स्वरूप
१.४ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका सम्बन्धी व्यवस्था र अन्तरसम्बन्ध
१.५ कानुनी राज्य, सुशासन, लोकतन्त्र र मानव अधिकार
१.६ सूचनाको हक, पारदर्शिता र सार्वजनिक निकायको उत्तरदायित्व
१.७ सामाजिक न्याय एवं सामाजिक सुरक्षा
२. **व्यवस्थापन** ३० अङ्क
- २.१ व्यवस्थापनको अवधारणा, आधारभूत सिद्धान्त र चुनौतीहरू
२.२ व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
२.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
२.४ व्यवस्थापनमा समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण (Devolution), सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
२.५ व्यवस्थापनका प्रकार (सहभागितामूलक, नियन्त्रणात्मक)
२.६ कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, तनाव व्यवस्थापन (Stress Management), समय व्यवस्थापन (Time Management), व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit), गुनासो व्यवस्थापन (Grievance Handling), रणनीतिक योजना (Strategic Planning), द्वन्द्व व्यवस्थापन (Conflict Management), संकट व्यवस्थापन (Crisis Management), जोखिम व्यवस्थापन (Risk Management), व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) सम्बन्धी जानकारी
२.७ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामूहिक सौदावादी (Collective Bargaining)
२.८ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरू
२.९ व्यावसायिक व्यवस्थापन (Business Management) मा कर्मचारी व्यवस्थापन र बजार व्यवस्थापनका सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक पक्षहरू
२.१० नेपालमा सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन र चुनौतिहरू
२.११ सार्वजनिक उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
२.१२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह
२.१३ सार्वजनिक सेवामा नवप्रवर्तन (Innovation)

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
अधिकृत नवौं तह, नायव निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
खण्ड (ख) :- (५० अङ्क)

- ३. योजना र विकास** **३० अङ्क**
- ३.१ योजना र परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अपनाउनु पर्ने नीतिहरू, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रक्रिया
- ३.२ योजनाबद्ध विकासको अवधारणा र नेपालमा योजनाबद्ध विकासका प्रयासहरू
- ३.३ चालु आवधिक योजनाको उद्देश्य, नीति, राष्ट्रिय लक्ष्यहरू, स्रोत साधनको परिचालन तथा बाडँफाँड र प्रगति तथा सामाजिक सुरक्षा तथा वित्तीय व्यवस्था सम्बन्धी नीति र कार्यक्रमहरू
- ३.४ आयोजना व्यवस्थापन र आयोजनाहरूको मूल्याङ्कन गर्दा अपनाईने विधिहरू : Network Analysis र Critical Path Method
- ३.५ लगानी व्यवस्थापन र लगानी सम्बन्धी योजना तर्जुमा र विश्लेषण तथा लगानी भएका आयोजनाहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन व्यवस्था
- ३.६ लगानीका क्षेत्रहरू, लगानी सम्बन्धी आयोजनाको मूल्याङ्कन, विश्लेषण तथा लगानी सम्बन्धी निर्णय गर्ने आधारहरू
- ३.७ लगानीको जोखिम विश्लेषण, मापन र व्यवस्थापन
- ४. विकासमा सामयिक पक्षहरू** **२० अङ्क**
- ४.१ संघ र स्वशासन, विकासमा संघ प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
- ४.२ नेपालमा दिगो विकासका प्रयास तथा चुनौतीहरू
- ४.३ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- ४.४ आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण
- ४.५ गरिवी निवारण
- ४.६ विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका
- ४.७ स्रोत व्यवस्थापन
- ४.८ विकासमा सरकारको भूमिका र कार्यक्षेत्र

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
अधिकृत नवौं तह, नायव निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र:- सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) :- (५० अङ्क)

१. **नेपालको अर्थ संरचना र आर्थिक नीति** **२० अङ्क**
- १.१ नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध स्रोत/साधनहरूको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरू
- १.२ नेपालमा विकासका पूर्वाधारहरू (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, र उर्जा)
- १.३ राष्ट्रिय आय, बचत तथा लगानी, मुद्रा स्फीति, वैदेशिक व्यापार तथा भुक्तानी सन्तुलन
- १.४ नेपालको विश्वसँगको आर्थिक गतिविधिहरू र विश्व अर्थतन्त्र
- १.५ आर्थिक उदारीकरण र नेपालको अर्थतन्त्रमा यसको प्रभाव
- १.६ नेपाल सरकारको आर्थिक नीति, वित्तीय नीति र मौद्रिक नीति
- १.७ सार्वजनिक निजी साभेदारी सम्बन्धी अवधारणा र नीतिगत व्यवस्था
२. **नेपालको वित्तीय प्रणाली संरचना र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था** **३० अङ्क**
- २.१ नेपालका केन्द्रीय बैंक, बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्थाहरूको विद्यमान अवस्था, गतिविधि र चूनौतीहरू
- २.२ बैङ्क, गैर बैंक वित्तीय संस्थाहरू तथा सहकारी सञ्चालन व्यवस्था
- २.३ बैकिङ क्षेत्र, धितोपत्र बजार र बचत संस्थाहरूबाट भएको वित्तीय साधन परिचालनको तुलनात्मक स्थिति, वित्तीय साधन परिचालन गर्दा प्रयोगमा ल्याईएका वित्तीय उपकरणहरू र नेपालको आर्थिक विकासमा तिनको महत्व
- २.४ पूँजीबजार (Capital Market), धितोपत्र बजार र मुद्राबजार (Money Market) का सैद्धान्तिक पक्षहरू
- २.५ मुद्रा बजार र पूँजी बजार सम्बन्धी संस्थाहरू, उपकरणहरू र नियमन व्यवस्था
- २.६ नेपालमा मुद्राबजार र पूँजीबजारको विकास, अन्तरसम्बन्ध र चुनौतीहरू
- २.७ नेपालमा बैंक, वित्तीय संस्था, पूँजी बजार, औद्योगिक बातावरण र लगानीको विद्यमान अवस्था, अवसर र चुनौतीहरू
- २.८ वित्तीय विवरण विश्लेषण: Balance sheet, Profit & Loss a/c, Fund Flow Statement, Cash Flow Statement, Ratio Analysis, लगानी विश्लेषण, शेयर तथा बण्डको मूल्य निर्धारण गर्ने तरिकाहरू, लगानीका निर्धारक तत्वहरू
- २.९ विश्व बैङ्क (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF), एशियाली विकास बैंक (ADB), विश्व व्यापार संगठन World Trade Organization (WTO), International Fund for Agricultural Development (IFAD), International Finance Corporation (IFC), Consulative Group to Assist the Poor (CGAP), United Nations Development Programme(UNDP), United Nations Capital Development Fund(UNCDF), International Social Security

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
अधिकृत नवौं तह, नायब निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
Association(ISSA), International Financial Reporting Standards(IFRS)
सम्बन्धी जानकारी

खण्ड (ख) :- (५० अङ्क)

३. **नागरिक लगानी कोष र सम्बन्धित कानूनहरू** **३० अङ्क**
- ३.१ नागरिक लगानी कोषको स्थापनाको उद्देश्य, कार्य, संगठनात्मक स्वरूप, वर्तमान अवस्था र गतिविधिहरू
- ३.२ नागरिक लगानी कोष सम्बन्धी बचत योजनाहरूको तर्जुमा, बिक्री प्रवर्द्धन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट सम्बन्धी जानकारी
- ३.३ सञ्चय कोष, सामूहिक कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष सम्बन्धी जानकारी
- ३.४ कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, सामूहिक कोष (Mutual Fund), बैकिङ व्यवसाय र बिमा व्यवसाय बीचको अन्तरसम्बन्ध
- ३.५ सामाजिक सुरक्षा अवधारणा, आधारभूत सिद्धान्त र नेपालमा हालसम्म भएका प्रयासहरू, समस्या, चुनौतीहरू एवं नेपाल सरकारका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमहरू
- ३.६ नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ (संशोधन सहित)
- ३.७ नागरिक लगानी कोषको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली
- ३.८ नागरिक लगानी कोषको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली
- ३.९ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३
- ३.१० नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८
- ३.११ आयकर ऐन, २०५८
- ३.१२ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२
- ३.१३ कम्पनी ऐन, २०६३
- ३.१४ करार ऐन, २०५६,
- ३.१५ धितोपत्र कारोवार ऐन, २०६३
- ३.१६ बोनश ऐन, २०३०
- ३.१७ कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९
- ३.१८ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ३.१९ लगानी नीति, २०७५
- ३.२० अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- ३.२१ सम्पत्ती शुद्धिकरण (मनीलाउण्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४
- ३.२२ निवृत्तिभरण कोष ऐन, २०७४
४. **आर्थिक प्रशासन र लेखा** **२० अङ्क**
- ४.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्यहरू र महत्व
- ४.२ बजेटका सिद्धान्त, महत्व, नेपालको सरकारी बजेट प्रणालीको विकास, बजेट तर्जुमाको वर्तमान व्यवस्था, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र बजेट चक्र

नागरिक लगानी कोष
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं

अधिकृत नवौं तह, नायब निर्देशक, प्रशासन पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.३ लेखा र लेखापरीक्षणको अर्थ, उद्देश्य र महत्व
- ४.४ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त, लेखामान (Accounting Standard), International Financial Reporting Standards(IFRS), Nepal Financial Reporting Standards(NFRS), आर्थिक विवरण (Financial Statement), नगद प्रवाह व्यवस्थापन (Cash Flow Management)
- ४.५ संगठित संस्था र स्वसाशित संस्थाहरुको लेखापरीक्षण व्यवस्था
- ४.६ सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन अवधारणा, उद्देश्य, कानूनी व्यवस्था र चुनौती
- ४.७ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानको वित्तिय प्रणाली, अवस्था, समस्या र चुनौतीहरु
- ४.८ आर्थिक अनुशासन, आर्थिक कारोवारमा वित्तीय तथा प्रशासकीय जिम्मेवारी, जवाफदेहीता र वित्तिय अनुशासनको मौजुदा स्थिति र समस्या
- ४.९ सार्वजनिक कोषको सदुपयोग, सदाचार र नैतिकता

द्रष्टव्य : यस पत्रको लिखित परीक्षा योजना अनुरूपका सबै प्रश्नहरु (समस्या समाधान समेत) उक्तानुसारको पाठ्यक्रम भित्रबाट नै सोधिने छन् ।